

Gazdaságpolitika

Nyitott gazdaságok gazdasági kormányzása

Szerkesztette
Kutasi Gábor

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Gazdaságpolitika – Nyitott gazdaságok gazdasági kormányzása

Gazdaságpolitika

Nyitott gazdaságok gazdasági kormányzása

Szerkesztette
Kutasi Gábor

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ
Budapest, 2024

Szerzők

Benczes István
Czeczei Vivien
Feierabend Izabella
Fülöp Katalin
Füzesi Krisztina
György László
Honvári János

Kertész Krisztián
Kollárik Ferenc
Kolozi Pál Péter
Kutasi Gábor
Magas István
Marton Ádám
Mártonffy Balázs
Nyikos Györgyi

Orosz Ágnes
Szemplér Tamás
Szijártó Norbert
Szűcs Petra
Torda Sztella
Tóth Arnold
Vilonya Martin

Szakmai lektorok:
Kolozi Pál Péter
Kutasi Gábor

Kiadja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Ludovika Egyetemi Kiadó
A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu
Felelős szerkesztő: Kamarás-Vida Krisztina
Olvasószerkesztő: Fülöp Éva
Korrektor: György László
Tördelőszerkesztő: Tihanyi József

ISBN 978-615-6598-94-3 (nyomtatott)
ISBN 978-615-6598-95-0 (elektronikus PDF) | ISBN 978-615-6598-96-7 (epub)

© A szerkesztők, 2024
© A szerzők, 2024
© A kiadó, 2024

Minden jog védve.

Tartalom

György László: <i>Előszó: Gazdaságpolitika – tudomány, gyakorlat, művészet</i>	7
Kutasi Gábor: <i>Hogyan olvassuk és használjuk ezt a könyvet?</i>	11
I. A gazdaságpolitika gazdaságfilozófiai és makroökonómiai háttere	15
1. Szemlér Tamás: <i>Az egyéni preferenciáktól a gazdaságpolitikai döntésig</i>	17
2. Orosz Ágnes – Szijártó Norbert: <i>Állami szerepvállalás, társadalmi modellek, a gazdaságpolitika autonómiája a globális világgazdaságban</i>	37
3. Benczes István – Kutasi Gábor: <i>A gazdaságpolitika mozgásterének meghatározó peremfeltételei egy nyitott gazdaságban</i>	57
4. Kutasi Gábor: <i>A nemzeti versenyképesség és a gazdaságpolitika összefüggései</i>	81
5. Magas István: <i>Hogyan alakítja a gazdaságpolitika a növekedési pályát? (Konjunktúraciklusok és a gazdaságpolitika tennivalói)</i>	93
II. A gazdaságpolitika területei	131
6. Czeczeli Vivien – Kolozsi Pál Péter: <i>Monetáris politika a hazai pénzüpiac és a nemzetközi devizapiac keretei között</i>	133
7. Benczes István – Kutasi Gábor: <i>A fiskális politika alapjai</i>	173
8. Kutasi Gábor – Füzesi Krisztina – Marton Ádám – Szijártó Norbert: <i>Államadósság-menedzsment a fenntartható finanszírozásért</i>	193
9. Fülöp Katalin: <i>Adópolitika</i>	207
10. Kolozsi Pál Péter – Kutasi Gábor: <i>A külső egyensúly menedzselése</i>	231
11. Nyikos Györgyi: <i>Fejlesztéspolitika és innovációs politika</i>	243
III. A gazdaságpolitika nagy kihívásai	273
12. Magas István: <i>Gazdasági válságok és kezelésük</i>	275
13. Feierabend Izabella: <i>Az ökológiai fenntarthatóság gazdaságpolitikai összefüggései</i>	303

14. Marton Ádám: <i>Demográfia és gazdaságpolitika: népesedéspolitika, társadalmi és jövedelmi egyenlőtlenségek, idősödő társadalom</i>	321
15. Czeczeli Vivien – Honvári János – Kutasi Gábor – Marton Ádám – Szücs Petra – Tóth Arnold: <i>A foglalkoztatás gazdaságpolitikai dilemmái</i>	343
IV. Esettanulmányok	369
E.1. Kertész Krisztián: <i>A kevésbé fejlett tagállamok felzárkózása az EU-ban</i>	371
E.2. Kertész Krisztián: <i>A megyék fejlettségének különbségei, szóródása a felzárkózó EU-tagállamokban 1995 és 2019 között</i>	387
E.3. Kertész Krisztián: <i>Hogyan vált az állampapír-vásárlás a nyugati jegybankok egyik legfőbb eszközévé?</i>	395
E.4. Kollárik Ferenc: <i>Magyarország külső egyensúlyának alakulása és gazdaságpolitikai összefüggései 2000 és 2020 között</i>	405
E.5. Vilonya Martin: <i>Great Resignation – Miért nem dolgozik Amerika?</i>	411
E.6. Szücs Petra: <i>Az idősödő társadalom gazdasági és társadalmi hatásai</i>	415
E.7. Kutasi Gábor – Mártonffy Balázs: <i>Átpolitizált amerikai minimálbér vita</i>	421
E.8. Torda Sztella: <i>Az infláció kezelése az Európai Unió egyes országaiban</i>	425
E.9. Torda Sztella: <i>A városlakók megsínylik a klímaváltozást</i>	429
A kötet szerzői	433

Előszó: Gazdaságpolitika – tudomány, gyakorlat, művészet

Az emberhez méltó körülmények megteremtésében mindenkor nélkülözhetetlen szerepe volt az államnak – különösen akkor, amikor jól tette a dolgát. Az elmúlt valamivel több, mint egy emberöltő tapasztalata azonban rávilágított arra a majdnem elfeledett igazságra, hogy jól működő, arányos állami szerepvállalás nélkül nincsen jól működő társadalom és piacgazdaság sem. A gazdaságpolitika pedig nem más, mint a lehetőségek és a korlátok közötti egyensúlyozás művészete az emberhez méltó életfeltételek megteremtése céljából.

A gazdaságpolitika arról szól, hogyan érjük el a legtöbbet a közösségünk számára a rendelkezésünkre álló erőforrásokkal. Vágyaink végtelenek, de világunk és lehetőségeink végesek – a kettő közötti feszültséget kell feloldania a gazdaságpolitikának, hogy minél többen érezzék úgy, sikerül előrelépniük és emberhez méltó életet élniük, viszonylagos jólétben. A „mit akarunk” kérdésre mindannyian egyéni választ adunk, saját preferenciáink és vágyaink szerint. A gazdaságpolitika kérdése az – ha tudjuk, hogy mit akarnak az egyes emberek és ez hogyan adódik össze a közösség akaratává –, mit lehet és mit érdemes ebből megvalósítani. Különös munkamegosztás ez a szavazópolgár és a gazdaságpolitikus között: előbbi csak az irányt jelöli ki, míg a gazdasági döntéshozókra vár a feladat, hogy ennek a felkérésnek eleget téve a gyakorlatban is megvalósítsák a vágyott egyensúlyt.

A gazdasági globalizáció következménye, hogy a szabályok fellazulásával, a pénzügyi liberalizáció eredményeképpen, a vállalatok nem ott adóznak, ahol hozzáadott értékük keletkezik. Ezt a folyamatot tetézi, hogy az országhatárokon átívelő transznacionális vállalatok alkupoziójukból adódóan adóversenyre készítetik a nemzetállamokat. A két jelenség hatására nemcsak a munkavállalók jövedelmi helyzete nem javult a fejlett országok többségében az elmúlt 30 évben, hanem az államok azon képessége is veszélybe került, amellyel állampolgáraik felkészültségét fejleszthették (az oktatás, egészségügy, szociális biztonság területén), vagy a társadalom és a vállalkozások működéséhez nélkülözhetetlen úgynevezett kritikus infrastruktúrát megújíthatták volna (hidak, utak, tömegközlekedés, energiabiztonság, kommunikációs infrastruktúra).

A jelenség indokoltá teszi, hogy továbbgondoljuk Dani Rodrik harvardi professzor, török–amerikai közgazdász ingahasonlatát, amellyel az állam és a gazdasági szereplők közötti kapcsolatról alkotott vélemények időbeli változását szemlélteti. Felfogása szerint koronként változott, hogy a gazdaságpolitikuskok a fokozottabb állami szerepvállalásban vagy a nagyobb piaci szabadságban hittek.

A közgazdaságtan főáramába tartozó gondolkodók jellemzően két, egymással szembenálló, tipikus gazdálkodási rendszert különböztetnek meg: az egyik a tervutasításos vagy kommunista rendszer, ahol a gazdaságban szinte mindent az állam határoz meg. A másik rendszer az ideális piacgazdaság, amelyben a gazdasági szereplők profitjuk maximalizálására törekednek, míg az állam feladata mindössze annyi, hogy visszatartsa a szereplőket attól, hogy a profithajszsá során a társadalom kárára jussanak gazdasági előnyökhöz. Ebben az értelmezési keretben minden, az állam erősítését szolgáló kezdeményezés a kommunizmus rémképét vetíti előre. Amikor az inga az állami erőfölény hatására leng ki az egyik szélsőség felé, akkor tervutasításos rendszerrel vagy kommunizmusról beszélünk. Amikor a piaci szereplők akarata húzza az ingát a másik szélsőség felé, akkor Robert B. Reich, a Clinton-kormányzat munkaügyi minisztere

szerint szuperkapitalizmusról, David C. Korten, a Harvard Business School korábbi professzora szerint turbókapitalizmusról, míg Branko Milanovic, a Világbank kutatási csoportjának volt vezető közgazdásza szerint plutokráciáról, vagyis kevesek uralmáról beszélünk. Függetlenül attól, hogyan nevezzük, a szuperkapitalizmus, a turbókapitalizmus és a plutokrácia ugyanazt a jelenséget írja le: a legbefolyásosabb üzleti szereplők, hatalmi-gazdasági körök a saját érdekeik szerint alakítják a gazdaságpolitika játékszabályait, és felhasználják a rendelkezésükre álló elméleteket és akár a nemzetközi intézményeket is.

Létezik ugyanakkor egy harmadik típusú állam-gazdaság viszony is. Az ingahasonlatnál maradva a piacgazdaságot, vagy, ahogy Magyarországon egyre gyakrabban hívjuk, a patrióta gazdaságpolitikát úgy jellemezhetjük, mint amikor az inga nyugvópontjához közel, kis kilengésekkel ingadozik. A gazdaságpolitika feladata ennek az egyensúlynak a biztosítása vagy legalábbis törekvés az egyensúlyi állapot elérésére.

A gazdaságpolitikai döntéshozóknak látniuk kell a választók által kijelölt hosszú távú célt és meg kell találniuk az ahhoz vezető utat. Eközben a választóknál sok esetben jóval erősebb befolyást kifejteni igyekvő csoportokkal szembesülnek. A gazdaság és a politika elválaszthatatlan szférák, nem különíthetők el egymástól élesen. Ennek megfelelően a vállalati szereplők, a lobbicsoportok vagy éppen egyes szélsőséges ideológiákat képviselő politikai erők is igyekeznek formálisan vagy informálisan megszerezni a politikai hatalmat, hogy saját érdekeiket képviseljék a gazdaságpolitika széles eszköztárával. Az egyes államoknál is nagyobb bevételekkel bíró transznacionális vállalatok vagy éppen az államszocializmust megvalósító politikai kalandorokon túl azonban számos további tényező formálja észrevétlenül a gazdaságpolitikusok gondolkodását, ezáltal tetteit is. A gazdaságpolitikus feladata ezért az is, hogy a „tanult igazságokat” meg tudja kérdőjelezni – és ez nem önmagáért való cél, hanem azt szolgálja, hogy újabb és újabb megoldásokat találjon az aktuális kihívásokra.

Ezen új értelmezési keretben már érthető a nemzetállamok azon törekvése, hogy megerősítsék szabályozórendszereiket, és kísérletet tegyenek a gazdasági globalizáció negatív hatásainak mérséklésére. Az 1970-es évek óta megfigyelhető folyamat ugyanis napjainkra világossá tette, hogy a vállalatok profitmaximalizálása nem feltétlenül eredményezi a jólét növekedését. A nemzetállami gazdaságpolitikának fontos szerepe van a rövid távú profitmotívumok keretek közé szorításában, ugyanis a szuperkapitalizmus a piacgazdaság fenntartható működését veszélyezteti.

A gazdasági globalizáció további káros következménye, hogy a gazdasági tevékenységek intenzívebbé válásával környezetünk is veszélybe került. Az elmúlt négy évtized világtendenciáinak eredményeképpen kialakult helyzetben a Föld lakóiért és saját állampolgáraiért felelősséget vállaló gazdaságpolitikának a 21. század elején kiemelt feladata a jövedelmi egyenlőtlenségek mérséklése vagy legalábbis a szegénység felszámolása, állampolgárai szellemi és fizikai értelemben vett önreprodukciós képességének erősítése, a társadalom és a gazdaság zavartalan működését biztosító kritikus infrastruktúra védelme és megújítása, valamint természeti és épített környezetünk megújulási képességének biztosítása.

A gazdasági globalizációnak akad még egy fontos következménye, amely felelősséget ró a gazdaságpolitikára. Bár napjainkban a világkereskedelem GDP-arányos mértéke nem haladja meg jelentősen a száz évvel ezelőtti szintet, szerkezete jelentősen eltér. Míg száz éve nemzetállamokhoz kötődő vállalatok kereskedtek egymással, ma határokon átívelő globális értékláncok teszik ugyanezt, miközben a globális értékláncok nagy hozzáadott értéket előállító láncszemei továbbra is szervesen kapcsolódnak a nemzetállamokhoz. Erre példa a hallgatólagos megállapodás a tevékenységeiket kiszervező vállalatok és anyaállamaik között, amelynek értelmében nem szüntethetnek meg odahaza magas hozzáadott értéket előállító kutatás-fejlesztési munkahelyeket.

Ebből két dolog következik a gazdaságpolitikák számára. Egyrészt vonzóvá kell válniuk a globális értékláncok döntéshozóinak szemében, a hosszú távú fenntarthatóság és a hazai vállalkozások, munkavállalók és tágabban a társadalom szempontjait is szem előtt tartva. Másrészt létre kell hozniuk azokat a hazai kötődésű – elsősorban hazai tulajdonú – vállalkozásokat, amelyek a saját területükön a világ élvonalába kerülhetnek, és ezzel párhuzamosan – ha már léteznek ilyen vállalkozásaik – a gazdaságdiplomácia nyugaton és keleten egyaránt alkalmazott módszereivel segíteniük kell azok nemzetközi szerepvállalását.

A 2010 előtti gazdaságpolitika – félreértelmezve az 1990-es évek gazdasági átalakulása során rendelkezésre álló mozgásteret, illetve nem megkérdőjelezve az akkoriban irányadó közgazdasági elméleteket – jelentős mértékben hozzájárult a magyar tulajdonú gazdaság piaci részesedévesztéséhez, valamint értékteremtő képességének leépüléséhez Magyarországon. Nem mindegy ugyanis, hogy egy nemzetgazdaságnak van-e – akár külföldi tulajdonban lévő – autógyára, mint a cseheknek a Škoda, amely hozzáadott értéke jelentősnek mondható részét Csehországban állítja elő, és segít fenntartani az autógyártás hagyományát, képességét, vagy elveszíti buszgyártó potenciálját, ahogyan Magyarországon az Ikarus megszűnésével a buszgyártás lényegében évtizedekre megszűnt, az ehhez kapcsolódó tudás pedig elkopott. Ezt a tudást és ezeket a piacokat újraépíteni nehéz, majdhogynem lehetetlen feladat. A világgazdaságban elfoglalt pozíció ugyanis kedvező irányban nehezen változtatható.

A világgazdaságban való mozgáshoz szükséges a globális környezet, folyamatok, kihívások ismerete is. Az alapvető változások közötti összefüggések feltárásának menetében van csupán eltérés a nagy tanácsadó cégek előrejelzései között. Az előrejelzéseket összegezve hat globális trendet azonosíthatunk, amelyekre nagy valószínűséggel minden nemzetgazdaságnak fel kell készülnie: (1) súlypontváltás a világgazdaságban a G7-nek nevezett, a hét legfejlettebb gazdasági hatalmat tömörítő országsoporttól, a leggyorsabban növekvő, keleti és déli E7-ek felé; (2) technológiai változások és következményeik; (3) városiasodás és az ezzel összefüggő technológiai megoldások iránti igény növekedése; (4) előregedő társadalmak és ezzel összefüggésben a fogyasztási szokások változása, különös tekintettel az egészségmegőrzésre és az élettudományok felértékelődésére; (5) a bővülő középosztály bővülő fogyasztása, főleg a kelet-ázsiai térségben; végül (6) az erőforrások (víz, élelmiszer, energia) szűkősebbé válása, amely a társadalmi együttlélés harmóniáját veszélyezteti.

A globális tendenciák és a nemzetgazdaság adottságainak ismeretében a gazdaságpolitikának lehetősége nyílik arra, hogy megtalálja a gazdaság kitérés pontjait, és a globális trendeket kihasználva, a változásokra felkészülve lehetőséget biztosítson a hazai tulajdonú szektor felemelkedésének. Ahhoz, hogy a fenti trendeket és az azokban rejlő lehetőségeket felismerje, a gazdaságpolitikusnak nyitottnak és pragmatikusnak kell lennie. Folyamatosan tanulnia kell azért, hogy aztán mindezt félre tudja tenni, ha szükséges.

A gazdaságpolitika elméletét számos tankönyvből ismerhetjük – gyakorlatát már nehezebb egyetemi tantermekben tanítani, hiszen az egyensúlyteremtés művészete, a globális trendeket, a választói akaratot és a nemzetgazdaság legkülönbözőbb érdekcsoportjainak igényeit is figyelembe kell venni. Az érdekek közötti egyensúlyteremtésről is szó van, hogy a lehető legszélesebb társadalmi rétegek sorakozzanak fel a gazdaságpolitikai vízió mögött. Ehhez azonban elengedhetetlen, hogy ez a vízió a gyakorlatban minél több szereplőnek biztosítsa az előrelépés, a gyarapodás lehetőségét. Ilyen szereplők lehetnek egy falu utcájának lakói, egy szakszervezet tagsága, egy üzleti klub vállalatai, a magyar horgászok, a fogyasztékkal élők vagy a gyermeküket egyedül nevelők egyaránt. Mindannyiuknak mások a korlátai és részben eltérő igényüek – még ha vágyaik között valószínűleg nincs is olyan nagy különbség.

Éppen ezért a gazdaságpolitikusnak általában a társadalomtudományokban szükséges jártasnak lennie: az elmélettörténet segít megérteni, hogy gondolatai már mások fejében is megfogalmazódtak; a gazdaságtörténet megmutatja, hogy az e gondolatokra épülő intézkedések sikerrel jártak-e; módszertani ismeretek birtokában pedig meg tudja ítélni, hogy a jelen helyzet miben más, mint a történeti példa. A gazdaságpolitika tehát olyan tudomány, amelynek művészete a gyakorlatban tökéletesedik.

A bevezetőben a nyelvezet szándékosan nem szigorúan tudományos: a gazdaságpolitikus – ahogy a neve is mutatja – ugyanis nemcsak közgazdász, hanem politikus is. Erre utalt a 20. század talán legnagyobb közgazdásza, John Maynard Keynes is, aki szerint a közgazdásznak a készségek ritka elegyével kell rendelkeznie: matematikusnak, történésznek, államférfinak és filozófusnak is lennie kell. Értenie kell a matematika bonyolult jelöléseit és szimbólumait, de szavakban kell beszélnie és meggyőznie. Egyszerre kell az absztrakt és a konkrét jelenségeket vizsgálnia. A jelent elemeznie a múlt tükrében, a jövőbeli célok érdekében. Megvesztegethetetlen művészként kell látnia vízióját, de a földön kell járnia, akárcsak egy politikusnak. Ha hihetünk Keynesnek, akkor korunk polihisztora a gazdaságpolitikus.

Hogyan olvassuk és használjuk ezt a könyvet?

A 21. század világ gazdaságának fordulatokban és sokkhatásokban gazdag forgatagában a gazdaságilag nyitott országok számára nélkülözhetetlen az a koordinációs és iránymutató tevékenység, amit a gazdaságpolitikának el kell végeznie a jó kormányzás elvei mentén. Ez a tankönyv nem sorvezető a jó kormányhoz, ugyanakkor gyakorlatias megközelítéssel segíti a gazdaságpolitikai gondolkodásmód átlátását. Egyfajta útikalauz a 21. század modern és a válságok következtében innovatív gazdaságpolitikai intézkedések rengetegében. Egyben kifejezetten oktatási célokat szolgálva igyekszik didaktikusan fogalmazni, osztályteremben is megvitatható kérdéseket felvetni és példákon keresztül is segíteni a megértést.

Létezik néhány nemzetközi gazdaságpolitika tankönyv, amely jellemzően a zárt gazdaság fiskális – monetáris – növekedési politikák háromszögén belül a nagy, zártabb gazdaságokra szabott módon gondolkodik. Sok esetben inkább makroökonómiai szemléletben gondolkodnak, noha – figyelembe véve a politikai behatásokat, a jogi szabályozás intézményesült rendszerét, a társadalmi közeget – megfelelőbb lenne a politikai gazdaságtani megközelítés az alkalmazott gazdaságpolitikai ismeretek elsajátításához, ha megkülönböztetjük a makroökonómiától.¹ Jelen tankönyv inkább az alkalmazott irányba mozdul el és a szükséges makrogazdasági modelleket a függelékben szerepeltetjük, amennyiben magasabb szintű gazdasági képzésben történik a tárgy oktatása.

Ahogy a cím is utal rá, a nyitott gazdaságok szemszögéből közelít a könyv. Erre is létezik külföldi példa,² de hozzá képest kevésbé makroökonómia tankönyvként kíván funkcionálni a kötetünk. Magyar nyelven is jelent már meg több kiváló gazdaságpolitika tankönyv. Van olyan, amelyik az adott kor kihívásaira reagál nagyon pragmatikusan és funkcionálisan, szikáran definiálva a fogalmakat, kereteket és tennivalókat,³ és van, amelyik a hatalmas empirikus tapasztalatra építve meséli el a mögöttes filozófiát, a döntéshozói dilemmákat és a kor gazdaságpolitikai kihívásait.⁴ Bár mindkettő foglalkozik a globalizált gazdasági környezettel és az Európai Unióval mint külső adottsággal, igyekszünk őket meghaladni abban, hogy kifejezetten a Magyarország típusú, kis, nyitott gazdaságok szempontjaira fókuszálunk.

A könyvben szereplő ismeretek tovább bővíthetők a gazdaságpolitika különböző területeire,⁵ korszakaira,⁶ intézményi perspektíváira⁷ vagy nemzetközi vonatkozásaira⁸ összpontosító művekből.

¹ BÉNASSY-QUÉRÉ et al. 2019 [2010]; DIXIT 1996.

² ACOCELLA 1998.

³ VERES 2003.

⁴ BOD 2014a.

⁵ ERDŐS 2003.

⁶ BOD 2014b; BOD 2018; CSABA 2018; Lentner 2016; MURAKÖZY 2007a.

⁷ BENCZES 2022; CSABA 2006; GALBÁCS 2016.

⁸ HALMAI 2014; HALMAI 2020; MURAKÖZY 2013; GYÖRFFY 2017.

A könyv négy fő részből áll. A gazdaságpolitika mozgásterét adó közgazdasági, társadalmi, közpolitikai és nemzetközi kereteket vázolja fel az első öt fejezet. A főbb működési területek részleteibe vezetnek be a 6–11. fejezetek, míg a kihívásokra fókuszál a 12–14. szakasz. Végül öt esettanulmányt szerepeltetünk a gyakorlatias tanulás érdekében. Az ellenőrző kérdések mellett minden fejezet végén található elgondolkodtató kérdések is, amelyek alkalmasak csoportos vitára, feladatmegoldásra, akár szeminarizált körülmények között is.

Irodalomjegyzék

- ACOCELLA, Nicola (1998): *The Foundations of Economic Policy. Values and Techniques*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BÉNASSY-QUÉRÉ, Agnes et al. (2019) [2010]: *Economic Policy: Theory and Practice*. Oxford: Oxford University Press.
- BENCZES István (2022): *Gazdasági növekedés és versenyképesség intézményi perspektívában. A magyar eset (2008–2019)*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó.
- BOD Péter Ákos (2014a): *Bevezetés a gazdaságpolitikába*. Budapest: Akadémiai.
- BOD Péter Ákos (2014b): *Nem szokványos gazdaságpolitikák*. Budapest: Akadémiai.
- BOD Péter Ákos (2018): *Magyar gazdaságpolitika – tűzközélemből*. Budapest: Akadémiai.
- CSABA László (2006): *A fölemelkedő Európa*. Budapest: Akadémiai.
- CSABA László (2018): *Válság – gazdaság – világ. Adalék Közép-Európa három évtizedes gazdaságtörténetéhez (1988–2018)*. Budapest: Éghajlat Könyvkiadó.
- DIXIT, Avinash K. (1996): *The Making of Economic Policy. A Transaction-Cost Politics Perspective*. Cambridge: MIT Press.
- ERDŐS Tibor (2003): *Fenntartható gazdasági növekedés*. Budapest: Akadémiai.
- GALBÁCS Péter (2016): *Aktív szabályozás vagy gazdaságpolitikai nihilizmus?* Budapest: Akadémiai.
- GYÓRFFY Dóra (2017): *Bizalom és pénzügyek. Válság és válságkezelés az Európai Unióban*. Budapest: Typotex.
- HALMAI Péter (2014): *Krízis és növekedés az Európai Unióban. Európai modell, strukturális reformok*. Budapest: Akadémiai.
- HALMAI Péter (2020): *Mélyintegráció. A Gazdasági és Monetáris Unió ökonómiaja*. Budapest: Akadémiai.
- Lentner Csaba (2016): *Rendszerváltás és pénzügypolitika. Tények és tévhitek a neoliberalis piacgazdasági átmenetről és a 2010 óta alkalmazott nem konvencionális eszközökről*. Budapest: Akadémiai.
- MURAKÖZY László szerk. (2007): *Fecseg a felszín és hallgat a mély. Tudatok és tudatalattik a gazdaságpolitikában*. Budapest: Akadémiai.
- MURAKÖZY László szerk. (2013): *Minden Egész eltörött. Útteremtés és útfüggőség válságos környezetben*. Budapest: Akadémiai.
- VERES József (2003): *Gazdaságpolitika*. Budapest: Aula.